

Grzegorz Schmidt

"Grundkurs Sexualmoral", T. I :
"Geschlechtlichkeit und Liebe",
Ambrosius Karl Ruf, Eugen J. Cooper,
Freiburg im Breisgau 1982 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 53/4, 184-185

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Chrystus... zostawił wam przykład, abyście wstępowali w Jego ślady”. Również towarzyszące tej wypowiedzi zdania mają podobny charakter. Podobnie też motywację, a nie zasadę postępowania zawiera tekst 1 Pt 3, 19—22, z którego autor wybrał na tytuł słowa: *On poszedł i głosił duchom będącym w więzieniu...*

W ostatnim rozdziale książki R. Pesch poddaje pod rozwagę to, co mieści się w 1 Pt 4, 7—5, 11. Dostrzega on w tej części listu problematykę wyczekiwania na powtórne przyjście Pana: „Bliski koniec...” (4, 7—11); „Jest czas na to, aby rozpoczął się sąd w domu Boga” (4, 17—19); „Upomnienie starszych...” (5, 1—5); „Ukórcie się pod mocną ręką Bożą...” (5, 6—11). „Pozdrowienie” (5, 12—14) kończy list — encyklikę.

Gdyby autor w treści swego komentarza oparł się nawet całkowicie na wcześniejszych opracowaniach, to i tak odkrycie celnych wypowiedzi w liście, wyraźnie wskazującym na logiczną jego całość, stanowi znakomitą, oryginalną wskazówkę, jak należy to okólne pismo pierwszego z Apostołów odczytać i jaką spełniało ono funkcję w kręgu pierwszych wyznawców Chrystusa. Autor ukazał jednak znacznie więcej: zwrócił on uwagę na aktualność celnych wypowiedzi Piotra w czasach późniejszej historii Kościoła, także w czasach dzisiejszych. Jest to opracowanie, które mogłoby być wzorem dla naszych polskich opracowań popularnonaukowych, przeznaczonych dla naszego kręgu czytelników. Za to wszystko należy się prof. R. Peschowi szczerą wdzięczność.

ks. Jan Łach, Warszawa

Ambrosius Karl RUF OP, Eugen J. COOPER, *Grundkurs Sexualmoral*, tom I: *Geschlechtlichkeit und Liebe*, Freiburg im Breisgau 1982, Verlag Herder, s. 164.

A. K. RUF OP jest autorem dwutomowej pracy *Grundkurs Moraltheologie* która w samej RFN miała już kilka wydań. Opierając się na podstawowych założeniach teologii moralnej i posługując się wypracowaną przez siebie metodą, próbuje teraz wspólnie z E. J. COOPEREM przyjrzeć się dziedzinie ludzkiej płciowości, traktując ją jako najistotniejsze uwarunkowanie egzystencji człowieka. W zamierzeniu autorów książka stanowi pierwszy etap etycznej refleksji nad zagadnieniem płciowości człowieka w ramach teologii moralnej szczegółowej.

Podstawę tradycyjnych koncepcji teologicznomoralnych w omawianej dziedzinie stanowiła prokreacyjna funkcja płciowości. Odżywające dzisiaj tendencje hedonistyczne za nacelną zasadę przyjmują z kolei przyjemność. Chrześcijańska teologia moralna powinna — zdaniem autorów — unikać obydwu skrajności i wypracowywać właściwe sobie ujęcie w oparciu o poprawnie odczytany i zinterpretowany biblijny obraz człowieka, korzystając przy tym z osiągnięć współczesnej wiedzy humanistycznej.

Przedstawiany materiał autorzy podzielili na osiem części, prezentując w każdej wybrany aspekt płciowości. W pierwszym rozdziale omawiają oni biblijno-teologiczne znaczenie ludzkiej płciowości, zaś w trzech następujących prokreacyjną, przyjemnościową i komunikacyjną funkcję płciowości. Piąty rozdział poświęcony jest płciowości jako uzdolnieniu wyrażania miłości, szósty omawia funkcję znaku jaką spełniają stosunki płciowe, siódmy zatytułowany jest *Delikatność jako kulturyzacja imtymności*. W ostatnim rozdziale autorzy zwracają natomiast uwagę na szczególne uwarunkowanie płciowości człowieka, jakie stanowi jego wiek, czyli etap osobowego rozwoju.

Każdy z rozdziałów posiada tę samą strukturę. Po przedstawieniu problemu autorzy zwracają uwagę na zasadnicze modele myślowe warunkujące dane ujęcie tematu i wypływające z nich założenia etyczne. Słowo pisane zostaje w tej części wzbogacone schematycznymi rysunkami ułatwiającymi zrozumienie problemu. Z kolei dokonują oceny stanowisk, wyróżniając cechy negatywne i pozytywne. Rozdział kończy streszczenie oraz propozycje po-

szerzenia czy konkretyzacji tematu, często w formie obszernych cytatów z innych prac.

Książka ta jest pomyślana jako podręcznik dla wyższych klas szkoły średniej, z możliwością wykorzystania w ramach różnego rodzaju kursów, dokształcania itp. Metodyka jest rzeczywiście najcenniejszą stroną tej pracy, która — choć nie jest odkrywczą w sensie merytorycznym — stanowić może dużą pomoc w procesie nauczania, także w ramach seminaryjnego studium teologii moralnej.

ks. Grzegorz Schmidt SJ, Lublin

Oskar KÖHLER, *Kleine Glaubensgeschichte. Christsein im Wandel der Weltzeit, Freiburg-Basel-Wien 1982, Verlag Herder, s. 427.*

Autor jest kierownikiem katedry historii powszechnej uniwersytetu we Fryburgu badeńskim: jest specjalistą historii Kościoła okresu Średniowiecza i wieku dziewiętnastego.

Prezentowana książka nie jest jednak historią Kościoła w ścisłym słowa tego znaczeniu, ale historią jego wiary, historią rozumienia i wyjaśniania tajemnicy Objawienia. Uściślając należy powiedzieć, że książka jest historią poszukiwania i systematyzowania tego, co umysł ludzki, pragnący zrozumieć w co wierzy, może pojąć z danych Objawienia.

Mimo iż autor podzielił swą pracę na trzy części, istnieje również część czwarta, a stanowi ją początek — dłuższe wprowadzenie, którego treścią są dzieje Kościoła okresu apostołskiego. Dzieje Apostolskie i listy św. Pawła wskazują, iż wspólnoty Kościoła rozsiadane po różnych częściach ówczesnego świata — Antiochia, Lystra, Filipi, Tesaloniki, Korynt, Macedonia, Achaia, Galacja, Kapadocja i inne — stanowiły jeden z zasadniczych elementów historii powszechnej. Uwarunkowania kulturowe i dziedzictwo religijne młodych wspólnot — żydowskie i pogańskie — powodowały napięcia, które były przezwyciężane dzięki roztropności Apostołów wspieranej światłem Ducha Świętego. Wyrazem takiej próby rozwiązania powstałych napięć, a zarazem pewnego *aggiornamento* Kościoła, był pierwszy Sobór Jerozolimski.

Nową kartą w historii Kościoła apostołskiego było zburzenie Jerozolimy i zerwanie z synagogą. Odejście od synagogi rodziło powoli pełne usamodzielnienie się Kościoła. W tym okresie — na przestrzeni lat 70—100 powstają cztery ewangelie, które stają się jakby sercem nauki Kościoła.

Pierwsza — właściwa — część książki zaczyna się historią Kościoła poapostołskiego. Zachowane pisma i listy Ojców poapostołskich są wyrazem i świadectwem wiary w Jezusa Chrystusa. Już w tym okresie jesteśmy świadkami pewnego „instytucjonalizowania się wiary” — konkretnie sakramentalnego życia Kościoła. Mamy więc pierwsze obawy przed częstym udzielaniem łaski sakramentu pokuty człowiekowi, który po chrzcie miał nieszczęście obrazić ciężko Boga. Z tego okresu posiadamy też piękne opisy obrzędu sakramentu Eucharystii (*Didaché* i św. Justyn), w których znajdujemy żywą wiarę w obecność Jezusa Chrystusa w sprawowanych tajemnicach.

Spotkanie Kościoła z nową kulturą i filozofią rodzi pewną próbę asymilacji pojęć dla wyrażenia tajemnicy wiary. Spotkanie to niosło też nowe trudności. By ratować i jasno określić dziedzictwo wiary, zbiera się Kościół w Nicei i Chalcedonie. Sobory te są czasem dojrzwiania Kościoła. Ich orzeczenia są nie tylko wyrazem wiary, ale też głębszym rozumieniem tajemnicy Boga i człowieka w Jezusie Chrystusie. Ta sama tajemnica wyrażona w pojęciach biblijnych wciela się w szatę języka i pojęcia danej epoki i wchodzi na stałe w życie wiary Kościoła.

W rozdziale tym znajdujemy kilka stron poświęconych polemice św. Augustyna z błędami Pelagiusza. Nauka św. Augustyna o łasce, wolności woli, grzechu pierwotnym, o chrzcie dzieci stała się nie tylko oficjalną odpowiedzią na błędy jego czasów, ale wywarła wpływ na całą teologię Zachodu.